

Тәжірибелік жұмыс №1.

Тақырыбы: Иттердің шығу тегі және оларды. Кинология ғылымының тарихы.

Мақсаты: Кинология ғылымдары туралы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар Жұмыс дәптері, оқу және әдістемелік әдебиеттер, кестелер және плакаттар, кеңсе қажеттіліктері.

Жұмыс барысы Қолда бар әдебиеттерді пайдаланып, келесілерді бекітіндер:

1. Үй итінің шығу тегі.
2. Қасқыртекті және құс тәрізді иттердің шығу тегі.
3. Адамдардың иттерді қолға үйрете бастау кезі.
4. Кинологияның тарихы. Келесі кестені толтыр

Күні	Орны	Оқиға	Ғалымдар

5. Отандық ит шаруашылығының дамуы. Келесі кестені толтыр

Күні	Орны	Оқиға	Ғалымдар

Бақылау сұрақтары:

1. Иттердің монофилетикалық және полифилетикалық теорияның дамуын қандай фактілерге сүйене айтуға болады?

2. Неліктен ит адамның бірінші үй жануары болды?

3. Қандай белгілі , биологиялық түр астында понимается « түрлердің көбеюлердің жиынтығы , қабілеттілердің тоғысуға жемісті әулет білімімен , айқын ареал қоныстаушылардың , қасында қожалық етуші морфофизиологическими жалпы белгілердің және өзара қатынастардың үлгілерінің абиотикалық және биотикалықпен ортамен және бөлімшелердің басқа сондайлардың ғой түрлердің топтарының будандық түрлердің практикалық толық жоқ болуымен».

Биологиялық түр сәйкес тап осы анықтамасына , қасқыр және , мысалы , неміс овчаркасы бір түр өкілдерімен келеді , сол уақытта неміс овчаркасы және чихуа - хуа әр түрлі түрлердің өкілдерімен келеді , тоғысуға , өмірге бейімді әулет біліміне сондықтан қабілетті емес және морфофункциональнимен әртүрлі белгілермен ие болады .

Берілген мәселе бойынша сіздің ой-пікіріңіз. Жауапты түсіндіріңіз.

Әдебиеттер:

1. Ит шаруашылығы энциклопедиясы, В.Зубко, А.Алексеев. жинағы – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
2. Лоренц К. Адам досын табады. – М.: Мир, 1971.
3. Ит шаруашылығының пособиясы (П.А.Заводчиков жинағы). – М.: Колос, 1973.
4. Палмер Д. Сіздің итіңіз . – М.: Мир, 1988.

Тәжірибелік жұмыс №2.

Тақырып Ит организмінің құрылымы мен қызметі.

Мақсаты: Ит организмінің құрылымы мен қызметі туралы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар Жұмыс дәптері, оқу және әдістемелік әдебиеттер, кестелер және плакаттар, кеңсе қажеттіліктері.

Жұмыс барысы Қолдағы әдебиетті пайдалана отырып. дәптерлеріңе сызбалық суреттерді салып, иттердің мүшелерінің атауын жазыңдар: тірек-қимыл, қан айналым, жүйке жүйесі, тыны салу, эндокриндік, зәр шығару. опорно-двигательная, кровеносная, нервная, дыхательная, пищеварительная, эндокринная, мочеполовая .

Келесі кестені толтыр

Мүшелер системасы	Мүше	Құрылысы	Орналасу орны	Қызметі

Бақылау сұрақтары:

1. Қандай негіздерге сүйене отырып, бұл шаруашылықтың тамақтану қабілеттілігі жайлы қорытынды жасау?

2. Қандай ішкі негіздерге және ерекшеліктеріне сүйе отырып, иттің жеке сезім мүшелеріне қорытынды жасауға болады

3.Итте соқыр ішек байқалуы мүмкін бе?

4. Неліктен итте бұғана болмайды?

5.Тері жамылғысының құрылымы және оның туындылары қандай? Олар қандай функцияларды орындайды?

Әдебиеттер:

1. Ит шаруашылығының энциклопедиясы, В.Зубко, А.Алексеев. жинағы – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
2. Барлығы сіздің итіңіз жайлы, В.Н.Зубко. М.:Арнадия жинағы, 1996.
3. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедиясы. – АСТ: Сталкер, 2002.
4. Ит шаруашылығы жайлы пособия (П.А.Заводчиков жинағы). – М.: Колос, 1973.
5. Палмер Д. Сіздің итіңіз. – М.: Мир, 1988.

Тәжірибелік жұмыс №3.

Тақырып: Қазақстан Республикасындағы иттердің негізгі тұқымдары.

Мақсаты: Қазақстан Республикасындағы ит тұқымдары жайлы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар: Жұмыс дәптері, оқу және әдістемелік әдебиеттер, кестелер және плакаттар, кеңсе қажеттіліктері.

Жұмыс барысы: Қолдағы әдебиеттерді пайдалана отырып негізгі ит тұқымдарын және олардың Қазақстанда тараған өкілдерін меңгеру.

Кестені толтыру:

Тұқым	Күні және пайда болу орны	Бойы, түсі, тері жамылғысы	Дене бітім типі	Қолданыс бағыты

Бақылау сұрақтары:

1. Тұқым түсінігі.
2. Стандарт түсінігі.
3. Шежіре ұғымы.
4. Тұқымдардың қолданылу классификациясы.
5. Тұқымдардың түрлері классификациясы.
6. Тұқымдардың шығу тегі классификациясы.
7. FCI жүйесі
8. Ағылшын классификациясы.
9. Америкалық классификациясы (АКС)

Әдебиеттер:

1. Ит шаруашылығы энциклопедиясы, В.Зубко, А.Алексеев. жинағы – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
2. Барлығы сіздің итіңіз жайлы, В.Н.Зубко. жинағы М.:Арнадия, 1996.
3. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедиясы. – АСТ: Сталкер, 2002.
4. Ит шаруашылығы пособиясы (П.А.Заводчиков жинағы). – М.: Колос, 1973.
5. Палмер Д. Сіздің итіңіз – М.: Мир, 1988.

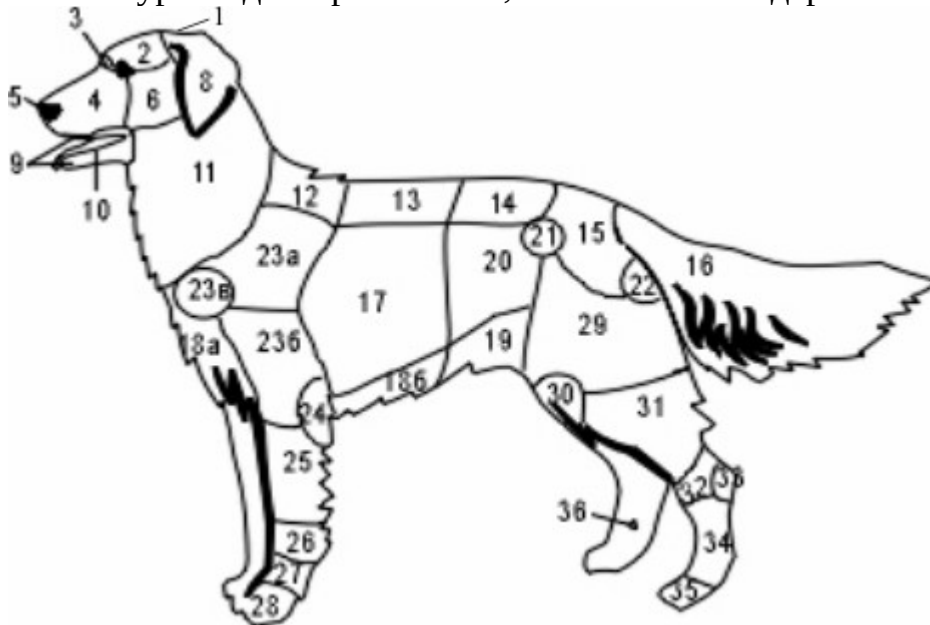
Тәжірибелік жұмыс №4.

Тақырып Конституция, экстерьер және иттің мінез құлқы

Мақсаты: конституция туралы , экстерьерде және иттардың мінез-құлығында алынған теориялық білім бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар: Материалдар және құрал - жабдықтар жұмысшы дәптер , оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымы.

Келесі суретті дәптеріне салып, белгіленген сандарға аттарын жаз.

Ит мүшелері:

1 желке ;2 маңдай ;3 асу ;4 тұмсық мұрын ;5 жібіту ;6 бет сүйек ;7 көз ;8 құлақ ;9 ерін ;10 тіс ;11 мойын ;12 шоқтық ;13 арқа ;14 маңдайдан тұмсыққа қарай ;15 круп ;16 құйрық ;17 төс ;17 төс алдыңғы бөлім ;17 төс төменгі бөлім ;18 қарын ;19 шап ;20 маклок ;21 құйымшақ төбесі ;21 күрекше ;21 иық ;21 иық мүшесі ;22 шынтақ ;23 білек ;24 білек ;25 алақан сүйек ;26 табан алдыңғы ;27 бөксе ;28 тізе ;29 сирақ ;30 шабатын буын ;31 өкше ;32 плюсна ;33 артқы табан ;34 саусақ .

Бақылау сұрақтары :

Иттің қанша тері жамылғысының түрі болады?

Иттерді бағалағанда қандай әдістер мен өлшемдер қолданады?

Иттің мінез-құлқында қандай формалар байқалады?

Литература:

1. ит шаруашылығы энциклопедиясы, В.Зубко, А.Алексеев. жинағы – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
2. Барлығы сіздің итіңіз туралы, В.Н.Зубко. М.:Арнадия, жинағы1996.
3. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедия. – АСТ: Сталкер, 2002.
4. Ит шаруашылығы әдістемесі (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.
5. Палмер Д. Сіздің итіңіз – М.: Мир, 1988

Тәжірибелік жұмыс №5.

Тақырыбы: Иттерді ұстау және оларды күту

Мақсаты: Иттерді ұстау ережелері туралы алынған теориялық білімін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар: жұмысшы дәптер , оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымның . Инвентарь кетумен және иттардың ұстауына (қарғы , шлейка , вожжевой шылбыр , шынжыр , қысқа шылбыр , былғары томаға , металл томаға , қатал қарғы , аршуға арналған щетка , тарақ , ойыншықтар.

Иттерді күтуге арналған негізгі инвентарьдың атын жазып, суретін салындар.

Үйде және далада ұсталтын ұсақ, орташа, ірі және күшік кезіндегі иттерге арналған азықтану рационын құру

Бақылау сұрақтары:

Үй және көшеліктер орындарында қандай негізгі принциптарының ұйым шарттары ұсталады?

Қандай өнімдер ит тамақтануы мен рационьына қосуға тиым салынады?

Күніне итті қанша рет тамақтандыру және қыдырту қажет?

Итті азықтандыру мен қыдырту жиілігі қандай факторларға байланысты?

Итті қыдырту ережелері қандай?

Итті транспортировкалау ережелері қандай?

Итті қанша ретті сабынмен және сабынсыз жуындыру керек?

Иттерді жуындырғанда қандай жуу заттарын қолдануға болады?

Итті жуындырғаннан кейін оның иісінен қалай арылуға болады?

Әдебиеттер:

1. Ит шаруашылығының энциклопедиясы , В.Зубко, А.Алексеев. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
2. Барлығы сіздің итіңіз туралы, состав. В.Н.Зубко. М.:Арнадия, 1996.
3. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедия. – АСТ: Сталкер, 2002.
4. Ит шаруашылығы әдістемесі (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.
5. Палмер Д. Сіздің итіңіз. – М.: Мир, 1988.

Тәжірибелік жұмыс №6.

Тақырыбы: Иттің аурулары және алғаш көмек көрсету.

Мақсаты: Иттердің аурулары және көрсетілетін алғашқы көмек туралы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар Жұмыс дәптері, оқу және әдістемелік әдебиеттер, кестелер және плакаттар, кеңсе қажеттіліктері. Иттерге арналған аптечка.

Жұмыс барысы Қолда бар әдебиеттерді пайдаланып, келесі кестені толтыр

Кесте 1 – Жұқпалы емес аурулар

Ауру атауы	Ауру себептері	Диагностикалық белгілері	Сақтандыру өлшемдері	Емдеу шаралары

Таблица 2 – Хирургиялық аурулар

Ауру атауы	Ауру себептері	Диагностикалық белгілері	Сақтандыру өлшемдері	Емдеу шаралары

Таблица 3 – Инфекциялық аурулар

Ауру атауы	Ауру себептері	Диагностикалық белгілері	Сақтандыру өлшемдері	Емдеу шаралары

Ит аптечкасына арналған дәрілік және медициналық құралдар жинағын жазыңдар.

Бақылау сұрақтары:

Қандай әдіспен инке енгізу тиіс

- инъекция
- дәрілер
- сұйық препарат
- ұнтақ препарат
- клизма

Әдебиеттер:

1. Баранов А.Е. Төрт аяқты жолдасқа дәрігерге дейінгі көмек – М.: ДОСААФ, 1976.
2. Ит шаруашылығы әдістемес (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.
3. Палмер Д. Сіздің итіңіз. – М.: Мир, 1988.
4. Ит шаруашылығы энциклопедиясы, Состав. В.Зубко, А.Алексеев. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
5. Барлығы сіздің итіңіз туралы, состав. В.Н.Зубко. М.:Арнадия, 1996.
6. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедия. – АСТ: Сталкер, 2002.

Тәжірибелік жұмыс №7.

Тақырыбы: Иттердің көбеюі және асыл тұқымдық жұмыс

Мақсаты: Иттердің көбеюі және асыл тұқымдылығы туралы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар жұмысшы дәптер , оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымы. Иттердің шежіресі.

Жұмыс барысы Берілген иттердің шежіресін жаттаңдар

Қолда бар әдебиетке сүйене отырып, иттердің доминанты және рецесивті белгілерін жазыңдар. Доминантты иттердің белгілердің тіркескен мұрагерлік топтары бар болады ма?

Қаншықтың жүктілік белгілерін әдебиеттен тауып жазыңдар.

Кестені толтырыңдар:

Жүктілік мерзімі	Ішкі белгілер	Қаншықтың мінез-құлық ерекшеліктері	Ұрықтың даму этаптары	Ұстау және күту ерекшеліктері

Жүкті қаншыққа қажетті инвентарь тізімі және арулардың қабылдауына арналған дәрі-дәрмектерді табыңыздар және жазып қойыңыздар.

Кестені толтыр «Жүктілік және туу кезіндегі қиындықтар»:

Қиындықтар	Диагностикалық белгілер	Қиындық түрлері	Профилактика белгілері

Бақылау сұрақтары:

Жүктілік және туу кезінде қандай қиындықтар болуы мүмкін?

Оның себептері және олардың алдын

Күшікті емізетін және күшікті күтетін қаншықтардың ерекшеліктері неге негізделген?

Күшікті емізетін және күшікті күтетін қаншықтардың рационның ерекшеліктері неде?

Әдебиеттер:

1. Баранов А.Е. Төрт аяқты жолдасқа дәрігерге дейінгі көмек.– М.: ДОСААФ, 1976.
2. Ит шаруашылығы әдістемесі (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.
3. Палмер Д. Сіздің итіңіз. – М.: Мир, 1988.
4. ит шаруашылығы энциклопедиясы, Состав. В.Зубко, А.Алексеев. – М.: ТЕРРА – Книжный клуб, 1998. – 544 с.: ил.+16 с .вкл..
5. Барлығы сіздің итіңіз туралы барлығы, состав. В.Н.Зубко. М.:Арнадия, 1996.
6. Джимов М., Крылова Н. Кинологиялық энциклопедия. – АСТ: Сталкер, 2002.

Тәжірибелік жұмыс №8.

Тақырып Иттерді үйрету мен мінез-құлқының психологиялық негізі

Мақсаты: Иттерді үйрету мен мінез-құлқының психологиялық негізі туралы алған теориялық білімдерін тәжірибеде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар жұмысшы дәптер , оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымы.

Жұмыс барысы: Кері байланысы бар ең оңай рефлекторлық доғаның схемасын дәптерге салыңыз және оның компонентін таңбалаңыз.

Бар әдебиетті пайдалана отырып, иттердің мінезінің негізгі рефлекстерін тауып, жазыңыз.

Олардың үстемдік етуін реет түйсіктері бойынша орналастырыңыз.

Кестені толтырыңыз:

Мінез-құлқық белгілері	Холерик	Сангвиник	Флегматик	Меланхолик

Мінез-құлқықтың жас және жыныс шамасына байланысты иттердің маусым ерекшеліктерін тауып жазыңыз.

Иттің негізгі дағдыларын және өндірудің жанында үйретушінің негізгі әдеби көз қателіктерін көшіріп жазыңыз.

Бақылау сұрақтары:

ВНД-тің әр түрлі иттердің мінез-құлқының айырмашылығы неде? Бұл айырмашылықтар іс жүзінде қалай қолданылады

Күшікті жас шамасына байланысты енесінен қалай айыруға болады және оны жаңа иесіне беруге қолайлы уақыт.

ВНД-тың ерекшелігіне сүйене отырып, итке қандай лақап ат беруге болады және неліктен?

Тұқым ерекшелігін үйрету кезінде қандай бөгеттер болады? Тәрбие және үйретудің жанында бөгеулердің мәліметтерінің жеңулері мүмкін бе?

Әдебиеттер:

1. Ит шаруашылығының негіздері . Құраст. В.В.Московкин. Чебоксары, Руссика, 1993.
2. Зубко В.Н., Укроженко М.М., Полукеев В.А. Қызметтік иттерді үйрету– М.: ДОСААФ, 1977.
3. Ит шаруашылығы әдістемесі (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.
4. Палмер Д. Сіздің итіңіз. – М.: Мир, 1988.

Тәжірибелік жұмыс №9.

Тақырып Ұйретудегі ортақ курс(ОҚД).

Мақсаты: Иттерді ұйретудегі ортақ курс туралы бұрын теориялық білімді іс жүзінде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар жұмыс дәптері, оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымы.

Жұмыс барысы Бар әдебиетті қолданып кестені толтыр

Команда/навык	Мінездеме	Нормаларға сәйкес дағдыларға талаптар	Дағдыны ұйретудегі болатын қателіктер

Ұйретушінің ым командаларын бергендегі қалпы мен қимылдарын суретке салу.

Иттерге арналған бөгеулердің суретін салыңыз. Әрбір снарядтың құрылымын суретке салыңыз және кеңес берілетін өлшемдерді көрсетіңіз. Бар әдебиетті пайдалана отырып, жеңіл және ауыр тәсілдерін жазып ал.

Бақылау сұрақтары:

ОҚД-ның құрамына не кіреді?

ОҚД бағдарламасы бойынша қандай жастан ұйретуге болады және неге?

ОҚД курсы бойынша иттерді ұйретудің жас және жыныс ерекшеліктері бар?

Қандай командаларды ауыр тонмен айтуға болмайды?

Негативті себептердің қандай түрлері қолданылады, қандай жағдайда және қандай мүмкін қателіктер жіберіледі.

Литература:

1. Қызметтік ит өсіру шаруашылығының негіздері. Составитель В.В.Московкин. Чебоксары, Руссика, 1993.
2. Зубко В.Н., Укроженко М.М., Полукеев В.А. Қызметті иттерді ұйрету– М.: ДОСААФ, 1977.
3. Ит шаруашылығы әдістемесі (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973.

Тәжірибелік жұмыс №10.

Тақырып Жаттықтыру арнауы бағыты (СКД).

Мақсаты: Иттерді жаттықтыру арнайы бағыты туралы бұрын теориялық білімді іс жүзінде бекіту.

Материалдар және құрал-жабдықтар: жұмыс дәптері, оқулық және әдістемелік әдебиет , кестелер және плакаттар , кеңсе бұйымы.

Жұмыс барысы: Қолда бар әдебиеттерді пайдалана отырып келесі өз беттерімен мына иттерге жаттықтыру бағытын ойластырыңдар.

Берілген бағытта иттерге деген психолого-физиологиялық талаптар білінуі тиіс, жаттықтыру аяқталуы бойынша ит түрлі дағдыларды белгілі уақыт аралығында орындауға үйренуі тиіс.

Қысқаша олардың мінездемесін, қажетті жабдықтар мен оларды үйретуге арналған құрал-саймандардың тізімін жаз

Бақылау сұрақтары:

Ізді жұмыстың жанында ит сезімінің функционалдық мүмкіндіктері қандай? Факторлар неткен із бойынша жұмысты күрделендіреді?

Күзет басшысын, оның мүлкін қорғау және қаскүнемдерді ұстау үшін қандай баптар мен нормативтер қолданылады?

Қорғау және ұстауға арналған иттің қолдануының қылмыстық зардаптары қандай?

Литература:

1. Қызметтік ит өсіру шаруашылығының негіздері. Составитель В.В.Московкин. Чебоксары, Руссика, 1993.
2. Зубко В.Н., Укроженко М.М., Полукеев В.А. Қызметті иттерді үйрету. – М.: ДОСААФ, 1977.
3. Ит шаруашылығы әдістемесі. (сост. П.А.Заводчиков). – М.: Колос, 1973. Жәрдемақы итпаздықпен (П . сост . ал . Зауытшылардың).– М .: масақ ,1973.